

การสำรวจทบทวนภาวะการผลิตและการค้ำมันสำปะหลัง ฤดูการผลิต ปี 2557/58

(ตุลาคม 2557 – กันยายน 2558)

สำรวจระหว่างวันที่ 26-29 เมษายน และ 10-15 พฤษภาคม 2558

วัตถุประสงค์

เพื่อทบทวนปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง ฤดูการผลิต ปี 2557/58 ที่คณะสำรวจมันสำปะหลัง ได้คาดการณ์ข้อมูลไว้เมื่อเดือนกันยายน 2557 และติดตามภาวะการค้ำมันสำปะหลัง ปัญหา/อุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในฤดูการผลิตดังกล่าว รวมถึงการสำรวจข้อมูลภาวะการผลิตและการค้ำมันสำปะหลังของประเทศกัมพูชา บริเวณเขตติดต่อชายแดนประเทศไทย ได้แก่ กรุงไพลิน และจังหวัดพระตะบอง

1. ผลผลิตมันสำปะหลัง ฤดูการผลิต ปี 2557/58

- จากการสำรวจ พบว่าผลผลิตรวมทั้งประเทศลดลงเล็กน้อยจากที่คาดการณ์ไว้เมื่อเดือนกันยายน 2557 ประมาณ 4% เนื่องจากหลายจังหวัดประสบภาวะแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้หัวมันที่มีขนาดเล็ก ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร รวมถึงการเกิดปัญหาโรค/โคนเน่า การระบาดของเพลี้ยแป้ง และไรแดงในบางพื้นที่ ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลง

- เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเป็นส่วนใหญ่ โดยมีหัวมันคงค้างที่ยังไม่ถูกเก็บเกี่ยวสำหรับฤดูการผลิต ปี 2557/58 ประมาณ 18% ของพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังโดยรวม นอกจากนี้เกษตรกรที่เก็บเกี่ยวผลผลิตออกสู่ตลาดแล้ว ได้ทยอยเพาะปลูกมันสำปะหลังอีกครั้ง ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2558 เนื่องจากฝนตกสม่ำเสมอ ในช่วงท้ายฤดูการผลิตปี 2557/58 ราคามันสำปะหลังจึง คาดว่าเกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตบางส่วน ก่อนกำหนด ทำให้ช่วงเวลาที่เหลืออยู่ของฤดูการผลิตนี้ ปริมาณหัวมัน จะออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้น เมื่อเทียบกับปริมาณหัวมันคงค้างตามข้อมูลข้างต้น

2. สถานการณ์การตลาดมันสำปะหลัง

➤ ภาคตะวันตก

- พื้นที่ จังหวัด สุพรรณบุรี อุทัยธานี ชัยนาท ราชบุรี และกาญจนบุรี

- ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 3 โรงงาน จากทั้งหมด 7 โรงงาน โมได้ประมาณ 40-50% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้นเนื่องจากผลผลิตมีน้อย ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.00-2.30 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 19-22%

➤ ภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง

- พื้นที่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ ลพบุรี และสระบุรี

- ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 10 โรงงาน จากทั้งหมด 15 โรงงาน โมได้ประมาณ 30-50% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้นเนื่องจากผลผลิตมีน้อย ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.10-2.30 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 19-22%

➤ ภาคเหนือ

- พื้นที่ จ. ลำปาง จ.แพร่ จ.น่าน และ จ.เชียงใหม่

- ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้นเนื่องจากผลผลิตมีน้อย ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.00-2.20 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 19-22%

➤ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- พื้นที่ จ. นครราชสีมา จ. ชัยภูมิ จ. บุรีรัมย์
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 20 โรงงาน จากทั้งหมด 27 โรงงาน ไม่ได้ประมาณ 30-50% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้น ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.20-2.50 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 20-22%
- พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (จ. กาฬสินธุ์ จ. มหาสารคาม จ. ร้อยเอ็ด จ. ขอนแก่น และ จ. มุกดาหาร)
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดค่อนข้างน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 13 โรงงาน จากทั้งหมด 15 โรงงาน ไม่ได้ประมาณ 30-60% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้น ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.15-2.40 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 22-23%
- พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (จ. อุตรดิตถ์ จ. เลย จ. สกลนคร และ จ. นครพนม)
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 3 โรงงาน จากทั้งหมด 4 โรงงาน ไม่ได้ประมาณ 30-50% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้น ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.20-2.60 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 22-26%
- พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (จ. อุบลราชธานี, จ. ศรีสะเกษ, จ. อำนาจเจริญ และ จ. สุรินทร์)
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดค่อนข้างน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 3 โรงงาน จากทั้งหมด 4 โรงงาน ไม่ได้ประมาณ 40-60% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้น ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.00-2.30 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 20-22%

➤ ภาคตะวันออก

- พื้นที่ จ. สระแก้ว จ. จันทบุรี จ. ปราจีนบุรี และ จ. ฉะเชิงเทรา
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 6 โรงงาน จากทั้งหมด 11 โรงงาน ไม่ได้ประมาณ 30-50% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้น ราคาหัวมันคละ ประมาณ 2.20-2.40 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 19-22%
- พื้นที่ จ. ชลบุรี และ จ. ระยอง
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดน้อย โรงแป้งฯ เปิดดำเนินการผลิต 9 โรงงาน จากทั้งหมด 11 โรงงาน ไม่ได้ประมาณ 20-50% ของกำลังการผลิต ลานมันส่วนใหญ่หยุดตากมันเส้น ราคาหัวมันฯ ที่เชื้อแป้ง 25% ประมาณ 2.25-2.50 บาท/กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 20-23%

3. ผลผลิตมันสำปะหลังของประเทศกัมพูชา (เขตติดต่อชายแดนประเทศไทย)

คณะสำรวจฯ ได้เข้าสำรวจภาวะการผลิตและการค้ามันสำปะหลังของประเทศกัมพูชา บริเวณเขตติดต่อกับประเทศไทย พื้นที่กรุงไพลิน และจังหวัดพระตะบอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการสอบถามข้อมูลพบว่า มันสำปะหลังมีการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปลูกทดแทนในพื้นที่ข้าวโพด เนื่องจากราคามันสำปะหลังสูงใจ ปัจจุบันมันสำปะหลังมีพื้นที่เพาะปลูกคิดเป็นประมาณ 80-90% ของพื้นที่โดยรวมทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่า ในจังหวัดอุดรธานีชัย และพระวิหาร มีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ผลผลิตมันสำปะหลังในฤดูการผลิตปี 2557/58 ของพื้นที่ดังกล่าว มีหัวมันคงค้างที่ยังไม่ถูกเก็บเกี่ยว ประมาณ 10% โดยผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนตุลาคม-เมษายน ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 20-25 ตัน/เฮกตาร์ (3.2-4 ไร่/ตัน) ปัจจุบันราคาไร่บื้อหัวมันคละ ประมาณ 1.90-2.00 บ./กก. (ต่ำสุด 1.80 บ./กก. สูงสุด 2.50 บ./กก.) เชื้อแป้งเฉลี่ย 22-23% ปัจจุบันราคาไร่บื้อมันเส้นสับมือประมาณ 5.50 บ./กก. (ต่ำสุด 5.20 บ./กก. สูงสุด 6.00 บ./กก.)

กระทรวงพาณิชย์ ของประเทศกัมพูชา มีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและเกษตรกรร่วมกลุ่ม จัดตั้งสมาคม เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของและประกอบธุรกิจทางการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง โดยปัจจุบันได้มีการจัดตั้ง สมาคมมันสำปะหลังเขตอำเภอสำเภาสูง ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 130 ราย แบ่งเป็น ผู้ประกอบการ 30% เกษตรกร 70% นอกจากนี้ยังมีสมาคมในลักษณะดังกล่าว ในเขตอำเภอกำเรียง พนมพริก และกรุงไพลิน อีกด้วย

นอกจากนี้ คณะสำรวจมันสำปะหลัง ได้เข้าเยี่ยมชม โรงงานแปงมันสำปะหลัง Battambang Agro Industry Co., Ltd. ตั้งอยู่ที่ อ.กำเรียง จ.พระตะบอง (ห่างจากชายแดนบ้านแหลม ประมาณ 6 กิโลเมตร) เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี 2556 มีกำลังการผลิตแปงมันสำปะหลังดิบ 300 ตัน/วัน (วางแผนขยายกำลังการผลิตเป็น 600 ตัน/วัน ภายในปี 2558/59) และมันเส้น 150 ตัน/วัน

4. ข้อสังเกต/เสนอแนะ

➤ ข้อสังเกต

- พบการระบาดของเพลี้ยแป้งในหลายพื้นที่ตลอดการเดินทางสำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อำเภอหนองบุญมาก เลิงสาง ครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีการระบาดรุนแรง เกษตรกรละเลยไม่แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีก่อนปลูก โดยเพลี้ยแป้งได้เข้าทำลายแปลงเพาะปลูกมันสำปะหลังเป็นวงกว้าง และเป็นแหล่งสะสมเพลี้ยแป้งฯ จำนวนมาก เกิดการระบาดเข้าสู่แปลงเพาะปลูกใหม่ในบริเวณข้างเคียง อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งจำหน่ายต้นพันธุ์มันสำปะหลังที่สำคัญของประเทศ ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เพลี้ยแป้งฯ กระจายออกสู่พื้นที่เพาะปลูกในจังหวัดอื่นด้วย นอกจากนี้ยังพบปัญหาหราก/โคนเน่าเพิ่มขึ้น ในบางพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา ศรีสะเกษ ชลบุรี และฉะเชิงเทรา เป็นต้น

- พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง ในฤดูการผลิตปี 2558/59 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในหลายจังหวัด ซึ่งปลูกทดแทนในพื้นที่อ้อย และข้าวโพด เนื่องจากราคามันสำปะหลังสูง และทนต่อสภาวะอากาศได้ดีกว่าพืชชนิดอื่น อีกทั้งเกษตรกรสามารถเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี

➤ ข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องเร่งดำเนินการกำจัดและควบคุมการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังโดยเร็วที่สุด เช่น การผลิตและกระจายแตนเบียน/แมลงช้างปีกใส ออกสู่พื้นที่ระบาด ประชาสัมพันธ์การฉีดพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดเพลี้ยแป้งฯ ก่อนเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ สู่พื้นที่อื่น และรณรงค์ให้เกษตรกรแช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีก่อนปลูก รวมถึงการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด อีกทั้งการหาวิธีการควบคุมและป้องกันเพื่อแก้ไขปัญหาหราก/โคนเน่า

- ภาครัฐควรมีมาตรการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อรองรับปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง ในฤดูการผลิตปี 2558/59 ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ผลผลิตทะลักออกสู่ตลาดจำนวนมาก เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการผลิตและความต้องการของตลาด เพื่อเสถียรภาพราคาของมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งระบบ